

A 125 ÉVES MAGYAR BALNEOLÓGIAI EGYESÜLET JUBILEUMI NAGYGYŰLÉSE

2016. november 18-20.

Helyszín:
NaturMed Hotel Carbona
Hévíz, Attila u. 1.

PROGRAM

Tisztelt Kolléganők, Kollégák, Vendégeink!
Tisztelt Ünneplők!

Igen, köszöntöm az ünneplőket, mert Önök ezúttal nem csak egy tudományos rendezvény résztvevői, hanem egyúttal ünneplők is! Együtt ünnepeljük egyesületünk, a Magyar Balneológiai Egyesület alapításának 125. évfordulóját. Kevés magyar, de akár külföldi egyesület büszkélkedhet ilyen hosszú múlttal.

Nem csak fennállásunk hosszú időtartamára, de a neves elődeinkre, s a tudományos eredményeinkre is büszkék lehetünk. Rendezvényünkön több szekcióban emlékezünk múltunkra.

Kiemelten köszöntöm senior tagtársainkat, akik meghívásunkat elfogadva vesznek részt az ünneplésben. Ők az elmúlt évtizedek balneológiájának meghatározó alakjai, akik élményeiket, emlékeiket a Balneológia, Gyógyfürdőügy, Gyógyidegenforgalom c. lapunk most megjelent különszámában osztják meg Önökkel.

Köszöntöm külföldi vendégeinket és a határon túlról érkezett magyar kollégáinkat. Részvételük nem csak protokolláris, de előadásai megismertetik Önökkel a balneológia külhoni tapasztalatait.

Öröm, hogy nem csak az „aranykor”-ra emlékezünk, de bőségesen lesz alkalmuk az újabb kutatási eredmények megismerésére, hála a gyógyító munkájuk mellett kutatással is foglalkozó kollégáinknak. Tiszteljük meg őket kitüntető érdeklődésükkel.

Programunkban szokatlan módon párhuzamos szekció is lesz, ez az „OFF TO SPAS” Európai Uniósz támogatással létrejött program, mely elsősorban a gyógyidegenforgalom szempontjából foglalkozik a balneológia alkalmazásával. Ez nem csak egy párhuzamos szekciót jelent, de szombat délelőtt egy közös szekcióban - angol nyelvű előadásokkal - kerül sor a mindenkit érintő kérdések megbeszélésére.

Az ünnephez kiadványok megjelentetésével is hozzájárulunk. Lapunk említett különszáma mellett Gömör professzor jóvoltából megjelent az egyesület történetének második részével (napjainkig tartó történetünk) foglalkozó kötet.

Az egyesület alapításakor kiadták az akkori magyar fürdők adatait tartalmazó „évkönyvet”, amit több-kevesebb rendszerességgel a második világháborúig újabb és újabb kiadások követtek. Ezt a hagyományt folytatjuk a „Magyarország gyógyfürdői és gyógyvízes termálfürdői” c. kiadványunk megjelentetésével. Mind két kiadványt tagjaink a rendezvény során vehetik át.

A rendezvény színvonalas megrendezését, a vendégek meghívását és az ünnepi kiadványok kiadását a PAGEO Pallas Athéne Geopolitikai Alapítvány pályázatán elnyert támogatás tette lehetővé.

A rendezvény a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház anyagi és szervezési segítsége nélkül nem jöhetett volna létre. Köszönet érte a kórház vezetőinek és valamennyi közreműködőnek.

Ahogy azt a „Meghívó”-ban is írtam: Hévíz bemutatására nincs szükség, a zsúfolt programunk egyébként is kevés szabad időt hagy a pihenésre, kikapcsolódásra. Ennek ellenére ne hagyják ki a tófürdőt és Hévíz város egyéb látványosságait.

Köszöntöm Önöket Hévízen, érezzék magukat jól.

Prof. Dr. Géher Pál
a Magyar Balneológiai Egyesület elnöke

Miért is jubiláris az idei Kongresszusunk?

Magyarországon a balneológia a XIX. században fontos, mondhatni vezető kérdésnek számított a medicinán belül. Alig volt még hatékony gyógyszer, sebészi eljárás, viszont gazdagok voltunk a spontán feltört gyógyvizekben. Ennek tulajdonítható, hogy az 1837-ben megalakult Pesti Királyi Orvosegyesület keretei között 1882-ben Állandó Balneologiai Bizottság létesült. Akkortájt minden orvosi szakma „érdekelt” volt a medicinában. Ennek megfelelően a Bizottság elnöke a gyermekgyógyász Bókai János lett. Tevékenységük lényege az ország fürdőinek éves kérdőíves felmérése volt. 1889. április 10-én a szülész-nőgyógyász Tauffer Vilmos foglalta el a Bizottság elnöki székét. Az ő javaslatára történt meg az egyesületté alakulás.

A balneologiai kongresszusra 1890. október 23.-25. között került sor, melyen 149 orvos és 19 fürdőképviselő vett részt.

1891. május 3.-án, az I. kongresszus keretében volt „A Magyar Szent Korona Országainak Balneologiai Egyesülete” alakuló közgyűlése. A későbbiekben általában csak Balneologiai Egyesületnek nevezték. Az ülést, mint korelnök Korányi Frigyes vezette le. Az egyesület első elnöke Tauffer Vilmos lett, főtitkára Lőw Sámuel. Korábban csak a közegészségi és a mentő egyesület alakult meg. A Balneologiai Egyesület évente adott ki Évkönyvet. A 431-es csúcs-taglétszám 1914-re alakult ki, köztük 15 nyilvános rendes egyetemi tanár volt.

Értelemszerűen 1920 után az egyesület nevéből elmaradt „A Magyar Szent Korona Országainak” kitétel, s csak az Országos Balneologiai Egyesület maradt meg.

Tehát egyesületünk idén ünnepelheti megalakulásának **125. évfordulóját**, mint a harmadik legrégebbi hazai orvosegyesület.

Dr. Gömör Béla
az Egyesület Történeti Bizottságának
elnöke

Fővédnökök:

Dr. Sifter Rózsa

kormány megbízott, Zala Megyei Kormányhivatal

Dr. Pál Attila

Zala Megyei Közgyűlés elnöke

Manninger Jenő

országgyűlési képviselő

Védnökök:

Papp Gábor

Hévíz Város polgármestere

Dr. Kvarda Attila

Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház főigazgatója

Magyar Balneológiai Egyesület elnöke: **Géher Pál**

Magyar Balneológiai Egyesület főtitkára: **Nagy Katalin**

Tudományos Szervező Bizottság

Elnök: Géher Pál

Tagok:

Bender Tamás

Hunka Aniella

Gömör Béla

Kulisch Ágota

Helyi Szervező Bizottság

Bergmann Annamária

Kiss Csaba

Pugner Ilona

Csörnyei Mária

Kulisch Ágota

Storcz Petra

Gyarmati Noémi

Mándó Zsuzsanna

Tudományos információ: Géher Pál

Budai Irgalmasrendi Kórház I. Reumatológia

E-mail: geherpal@gmail.com

A Nagygyűlés időpontja: **2016. november 18-20.**

Helyszín: **NaturMed Hotel Carbona**
8380 Hévíz, Attila u. 1.

ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓK

A regisztráció nyitva tartása:

2016. november 18., péntek	12.00 – 18.00
2016. november 19., szombat	08.00 – 17.00
2016. november 20., vasárnap	08.00 – 12.30

Regisztrációs díjak (az árak az ÁFA-t tartalmazzák)

	Helyszínen	Napijegy
MBE tagjai	19.000 Ft	8.000 Ft
Nem tag	22.000 Ft	9.000 Ft
Szakdolgozó	13.000 Ft	5.000 Ft
Tényleges MBE tag nyugdíjasok	10.000 Ft	*4.000 Ft
Kísérő	9.000 Ft	

A részvételi díj tartalma: a tudományos programon való részvétel, a kiállítás megtekintése, programfüzet, pontszerző igazolás, névkitűző, kongresszusi táska, nyitó fogadás.

Napijegy tartalma: a tudományos programokon való részvétel, a kiállítás megtekintése, programfüzet, névkitűző.

*Tényleges MBE tag nyugdíjas napijegy: 2016. szeptember 12-i és utána történő befizetés esetén, valamint a helyszínen. Ez előtt térítésmentes.

Kísérők részvételi díjának tartalma: nyitó fogadás.

A vonatkozó törvények az étkezési, kulturális költségek részletezését írják elő, így azok a számlán külön sorban kerülnek feltüntetésre.

A Nagygyűlés **akkreditálása** folyamatban van, mind az orvosok, mind a szakdolgozók részére. A részvételi igazolást a regisztrációban, 2016. november 20-án, aláírás ellenében vehetik át.

A szállodai szobákat a résztvevők a megküldött visszaigazolás szerint vehetik igénybe, az érkezés napján 14.00 órától, az elutazás napján pedig 10.00 óráig. Korábbi érkezés vagy későbbi elutazás esetén a csomagok elhelyezésében a szállodai porta nyújt segítséget.

Technikai információk

Előadások:

Felhívjuk az előadók figyelmét a rendelkezésükre álló idő; 8+2 perc - ahol nincs más feltüntetve - pontos betartására. Az előzetesen megadott időtartamok túllépésére nem lesz lehetőség.

A laptopra Microsoft Office Windows 8 és Office 2013 program van telepítve, a más programban készült előadások vetítése problémát okozhat. Saját laptopról vetítésre csak rendkívüli esetben kerülhet sor.

Előadások feltöltése:

Az előadóteremben - legkésőbb az előadást megelőzően két órával, illetve a szünetekben. Kérjük a reggeli szekciók előadóit, hogy az anyagokat a megelőző napon tessék fel a teremben lévő számítógépre.

Az előadásokat a nagygyűlést követően a Magyar Balneológiai Egyesület honlapjára feltölti, minden ehhez hozzájáruló előadó esetében.

Kongresszus Szervező Iroda

Információ: Szalma Márta

H-1052 Budapest, Kígyó u. 4-6.

Tel.: + 36 (06) 1 311 66 87, Fax: + 36 (06) 1 383 79 18

E-mail: szalma@eqcongress.hu, Internet: www.eqcongress.hu

TÁRSASÁGI PROGRAMOK

2016. nov. 18., péntek - 20.00

Nyitófogadás

(A részvételi díj tartalmazza)

Helyszín: **Tófürdő** (8380 Hévíz,
Schulhof Vilmos sétány 1.)

2016. nov. 19., szombat - 20.00

Bankett

Jelentkezés a jelentkezési lapon
megadott feltételek szerint.

Helyszín: **NaturMed Hotel**

Carbona (8380 Hévíz, Attila u. 1.)

TUDOMÁNYOS PROGRAM

2016. november 18. péntek

SZEKCIÓ TEREM

14.00-15.00 Sajtóértekezlet

PLENÁRIS TEREM

15.00 BEMUTATKOZNAK ZALA MEGYE FÜRDŐI

Üléselnökök: Kovács Lajos, Németh István, Varga Csaba

- E1./ **HÉVÍZ: Bergmann Annamária:** Hévíz (15')
- E2./ **KEHIDAKUSTÁNY: Horváth Benedek:** Kehida Termál Gyógy- és Élmenyfürdő (15')
- E3./ **LENTI: Kutfej Attila:** Lenti gyógyfürdő (15')
- E4./ **ZALAKAROS: Krampek Mihály, Aramia Terézia:** Zalakarosi Fürdő gyógyászati szolgáltatásai (15')

16.00 ÜNNEPÉLYES MEGNYITÓ

Dr. Sifter Rózsa, Zala megye kormány megbízottja

Dr. Pál Attila, a Zala Megyei Közgyűlés elnöke

Manninger Jenő országgyűlési képviselő

Papp Gábor, Hévíz város polgármestere

Dr. Kvarda Attila, a Hévízgyógyfürdő Szent András Reumakórház főigazgatója

Dr. Pedro Cantista, az ISMH és az UEMS balneológiai szekciójának elnöke

Dr. Boros Erzsébet, az Orvosi Rehabilitáció és Fizikális Medicina

Magyarországi Társasága elnöke

Dr. Géher Pál, a Magyar Balneológiai Egyesület elnöke

16.45 *Szünet*

17.00 ÜNNEPI TUDOMÁNYOS ÜLÉS

Üléselnökök (és az egyesület volt és jelenlegi elnökei):

Fluck István, Bender Tamás, Géher Pál

- E5./ **Kovács Attila** (Szolnok)
1891. (10')
- E6./ **Gömör Béla** (Budapest)
125 éves az egyesületünk (20')
- E7./ **Németh István** (Szombathely)
A Magyar Fürdőszövetség története (10')

E8./ **Bender Tamás** (Budapest)

A balneológiai tudomány alakulása az elmúlt 125 évben (20')

18.00-18.30 VEZETŐSÉGI ÜLÉS

18.00-19.00 KÖZGYŰLÉS I. MEGHIRDETÉSBEN

Üléselnök: Géher Pál

- 1.) Főtitkári beszámoló (Nagy Katalin)
- 2.) Pénztárosi beszámoló és 2017. évi költségvetés (Ortutay Judit)
- 3.) Felügyelő bizottság beszámolója (Horváth József)
- 4.) Bemutatkozik a 2017. évi kongresszus helyszíne

20.00 NYITÓFOGADÁS A TÓFÜRDŐ ÉPÜLETÉBEN

2016. november 19. szombat

PLENÁRIS TEREM

09.00 OFF TO SPAS

Üléselnökök: Bender Tamás, Kulisch Ágota, Tefner Ildikó Katalin

Köszöntő: Papp Gábor, Hévíz város polgármestere

E9./ **Joachim Karl Alexander Lieber** (ESPA): European Spa Association (15')

E10./ **Sulyok Judit** (Veszprém): Off to Spas project – health tourism trend (15')

E11./ **Antonella Fioravanti** (Siena): Clinical and cost/effectiveness evaluation of balneotherapy in knee osteoarthritis: results from an Italian randomized, single-blind controlled long-term study (15')

E12./ **Alain Françon** (Aix-les-Bains):
Balneotherapy in France (15')

10.15 *Szünet*

10.30 TÖRTÉNETI SZEKCIÓ

Üléselnökök: Bergmann Annamária, Fülöp József, Gömör Béla

E13./ **Fluck István** (Budapest)

A magyar gyógyfürdőügy sikeréve (1937) (15')

E14./ **Kovács Csaba** (Mezőkövesd)

Bilkei Pap Lajos (12')

- E15./ **Havasi Bálint** (Keszthely)
A Balatoni Múzeum és a Hévízi-tó (12')
- E16./ **Irsay László** (Kolozsvár, Románia)
Erdélyi fürdők (12')
- E17./ **Klimó Attila** (Magyarkanizsa, Szerbia)
Délvidéki gyógyfürdők (12')
- E18./ **Varga Csaba** (Pécs)
Fejezetek a hazai gyógyvizek kémiai analízisének történetéből (15')

12.00 Szünet

12.15 TUDOMÁNYOS ÜLÉS I. ALAPKUTATÁSOK

Üléselnökök: Kovács Attila, Kovács Csaba, Varga Csaba

- E19./ **Dobos Irma** (Budapest)
Gondolatok az elismert ásványvízről (8')
- E20./ **Domahidi János** (Marosvásárhely)
A vízminőség vizsgálatának jelentősége a balneoterápia szempontjából (8')
- E21./ **Budán Ferenc Csaba**, Szendi Katalin, Gyöngyi Zoltán, Diós Péter,
Horváth Ildikó, Szigeti Krisztián, Engelmann Péter, Máthé Domokos,
Varga Csaba, Gerencsér Gellért (Pécs)
Akut kadmium ártalom néhány környezeti interakciójának vizsgálata kerti
giliszta (*Eisenia hortensis*) fajban, kombinált „üstökös vizsgálat”
(comet assay) módszerrel (8')
- E22./ **Tékus Valéria**, Borbély Éva, Kiss Tamás, Perkecz Anikó, Pintér Erika (Pécs)
A hévízi gyógyvíz és gyógyiszap hatásainak vizsgálata artritisz
egérmodelljeiben (8')
- E23./ **Bartos Ádám**, Ujj Zsófia, Such Nikoletta, Bányai Adél, Mándó Zsuzsanna,
Novinszky Petra (Keszthely)
A Hévízi-tó elfolyó vizének hasznosítása lovak egészségmegőrzésében,
rehabilitációjában a humán gyógyászati tapasztalatok figyelembevételével (8')
- E24./ **Gerencsér Gellért** (Pécs)
"Állati" érdekességek a balneológia történetéből (8')
- E25./ **Szekanecz Zoltán** (Debrecen)
Sörözés és sózás: újabb életmódi tényezők a reumatológiai kórképek
kialakulásában és megelőzésében (8')
- E26./ **Dénes Zoltán**, Németh Judit (Budapest)
Rehabilitációs tevékenység Magyarországon, balneológiai kapcsolódások az
OSAP adatok összegzése alapján (8')

13.35 Ebédszünet

14.30 BEMUTATKOZIK HÉVÍZ

Üléselnökök: Mándó Zsuzsanna, Nagy Katalin, Rabóczki Anita

- E27./ **Gyarmati Noémi**, Horváth Orsolya, Bergmann Annamária, Mózes Magdolna, Mándó Zsuzsanna (Hévíz)
A Hévízi tradicionális kúra (8')
- E28./ **Major Zoltán**, Mándó Zsuzsanna, Horváth József (Hévíz)
Wellness és Balneoterápia tRend? (8')
- E29./ **Csőre Gyula** (Hévíz)
Az ízületi és lágyrész ultrahang diagnosztikai szerepe, lehetőségei a mozgásszervi rehabilitációban (8')
- E30./ **Kráncz Ágota**, Horváth József (Hévíz)
Paraneoplasziás szindrómák a balneológus szemszögéből (8')
- E31./ **Horváth József**, Kráncz Ágota (Hévíz)
A kéz osteoarthrosis (8')
- E32./ **Menyhárt Csilla Ildikó**, Sasné Péter Tímea, Tar Brigitta, Horváth-Kovács Enikő, Barják Laura (Hévíz)
Scoliosis program a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórházban (8')
- E33./ **Végh György** (Hévíz)
Helyzetkép a súlyfürdős kezelőlapokról. Kezelőlapok, kiírások, kezelési paraméterek (8')
- E34./ **Lovász Lajos** (Hévíz)
Betegség-specifikus masszázsek a Hévízgyógyfürdő és Szent András Reumakórház terápiás centrumában (8')
- E35./ **Szarka Ágnes**, Horváth Renáta, Hontvári Livia, Kulisch Ágota, Kvártá Jánosné, Mándó Zsuzsanna (Hévíz)
Kryoterápia hatásának vizsgálata csípő és térd protetizált betegekre (8')

16.00 Szünet

16.15 SZPONSZORÁLT SZIMPÓZIUM (SAGER Pharma)

- SP1./ **Bálint Géza** (Budapest)
Fájdalom- és gyulladáscsökkentés a mozgásszervi betegségek és sérülések kezelésében, különös tekintettel a percutan módszerekre (15')
- SP2./ **Kulisch Ágota** (Hévíz)
A parenteralis methotrexat alkalmazásának előnyei rheumatoid arthritisben (15')

16.45 KÖZGYŰLÉS II. MEGHIRDETÉSben

(Napirend megegyezik az I. meghirdetésben közöltekkel)

20.00 BANKETT

SZEKCIÓ TEREM

OFF TO SPAS PROGRAM

10.30 KÖSZÖNTÉS ÉS BEMUTATKOZÁS

Dr. Sulyok Judit, *adjunktus, Pannon Egyetem*

Horváth Orsolya, *ügyvezető, Hévízi Turisztikai Np. Kft.*

10.35 Kutatási eredmények bemutatása

Dr. Sulyok Judit, *adjunktus, Pannon Egyetem*

Diszkusszió

10.55 Egészségturisztikai termékfejlesztés folyamata

Ilenia Gheno, *Kutatási projekt manager, AGE Platform (Európai Unió Nyugdíjas Szövetség)*

Diszkusszió

11.15 Globalis trendek

Emiliano Deferrari, *elnök helyettes, European Network for Accessible Tourism*

Diszkusszió

11.35 B2B study tour-ok & teszt utazók tapasztalatai

Vesa Hautaniemi, *a svéd VEGA Resor utazási iroda tulajdonosa*

Diszkusszió

11.50 Termékfejlesztési problémák az újonnan feltörekvő desztinációkban

Albert Zoltán, *projekt menedzser, Csomád-Bálványos Közösségek Közti Idegenforgalmi Fejlesztési Társulás*

Diszkusszió

12.10 Kommunikáció és promóció

Horváth Orsolya, *ügyvezető Hévízi Turisztikai Np. Kft.*

Molnárné Gazdag Tünde, *turisztikai, nemzetközi kapcsolatok és PR munkatárs Zala Megyei Önkormányzat*

Diszkusszió

12:30 Kovászna metódus

Dr. Márta Tatár, *Transylvania Balneoturisztikai Klaszter*

Diszkusszió

12.50 Tourism for All in Europe

Luc Gobin, *igazgató, ISTO Europe*

Diszkusszió

Zárás

13.10 Ebédszünet

14.15–16.00 WORKSHOP, NETWORKING

2016. november 20. vasárnap

PLENÁRIS TEREM

09.00 TUDOMÁNYOS ÜLÉS II. BALNEOLÓGIA

Üléselnökök: Héjj Gábor, Oláh Mihály, Ortutay Judit

- E36./ **Géher Pál**, Ákoshegyi György, Bender Tamás (Budapest)
Magyarország gyógyvizei-könyv (8')
- E37./ **Rabóczki Anita**, Suskó Mihály, Csiki Zoltán (Parádfürdő)
Belsőleges gyógyvizek és palackozott gyógyvizek helyzete Magyarországon (8')
- E38./ **Urbancsok Judit**, Bíró Erzsébet, Varga Bíborka (Gyula)
"Gyulai vagy, tesztelj gyógyvizet!" avagy egy gyógyvízminősítés tanulságai (8')
- E39./ **Suskó Mihály**, Rabóczki Anita (Parádfürdő)
Egy mesterséges gyógyvíz előállításának és felhasználásának nehézségei (8')
- E40./ **Németh István** (Szombathely)
Az Egészségturizmus fejlesztésének hálózati lehetőségei a Nyugat-dunántúli régióban (8')
- E41./ **Hefelle-Kiss Ferenc** (Budapest)
Honnan, hová tart a magyar fürdő kultúra... (8')
- E42./ **Müller Róbert** (Keszthely)
Kora császárkori fürdő Hévízen (8')
- E43./ **Nagy Katalin** (Eger)
Az egri források nyomában (8')

10.30 *Szünet*

10.45 TUDOMÁNYOS ÜLÉS III. KLINIKUM

Üléselnökök: Andits Tamás, Horváth Remény, Hunka Aniella

- E44./ **Fülöp Andrea** (Budapest)
Dr. Örményi Imre biometeorológiai munkássága (8')
- E45./ **Németh Ákos** (Budapest)
Gyógyfürdők és az időjárás (8')
- E46./ **Léhretter Mariann**, Lakatos József, Dezső Gáborné, Hárságyi Ágnes (Pécs)
A mélyvízi gyógytorna komplex vizsgálata krónikus derékfájdalomban (8')
- E47./ **Hanzel Adrienn**, Kerner Ágnes, Varga Csaba (Pécs)
A szigetvári gyógyvíz szerepe a mozgásszervi rehabilitációban (8')

- E48./ **Andits Tamás**, Horváth Ágnes (Szombathely)
Fibromyalgiás esetek a Szombathelyi Nappali Kórház 30 éves beteganyagában (8')
- E49./ **Pettyán Ilona** (Hévíz)
Az osteoarthrosis rehabilitációs programjában alkalmazott fizioterápiás kezelések a bizonyítékokon alapuló orvoslás tükrében (8')
- E50./ **Kiss György** (Budapest)
Új lehetőségek a nőgyógyászati terápiában (8')
- E51./ **Mester Ádám**, Ortutay Judit (Budapest)
Átjutás és eljutás a bőrön, bőralatti és mélyebb lágyszöveteken át az ízületekhez (8')

12.15 A JUBILEUMI KONGRESSZUS ZÁRÁSA